

जलवायु परिवर्तन र सूचक प्रजातीमा जलवायु
परिवर्तनको असर

Climate Change and its Impacts on Indicator Species

The
Rufford
Small Grants Foundation
www.ruffordsmallgrants.org

जलवायु परिवर्तन भनेको के हो ?

लामो समयसम्म मौसममा हुने परिवर्तनलाई “जलवायु परिवर्तन” भनिन्छ । जलवायु परिवर्तन पृथ्वीको तापक्रम बढनाले भएको हो । विश्वभर बढेको औद्योगिक तथा कृषि क्रान्तिका कारण जीवाश्म ईंधनको (Fossil Fuel) खपत दिन प्रतिदिन बढ्दै गएको छ । जीवाश्म ईंधन जस्तै कोइला, पेट्रोल, मट्टीतेल आदि बल्दा हरित गृहग्यास वायुमंडलमा उत्सर्जन हुन्छ । वायुमंडलमा रहेको हरितगृह ग्यासले पृथ्वीबाट फर्केर जाने तातो (Back Radiation) लाई वायुमंडल बाहिर जान दिदैन जसले गर्दा पृथ्वीको औसत तापक्रम बढ्दै छ, र मौसम स्थाई रूपमा परिवर्तन भइरहेको छ । गत शताब्दी यता पृथ्वीको सतहको औसत तापक्रम (फण्डे) ०.८५ सेल्सियसले बढेको छ, जस मध्ये २०१५ सबैभन्दा गर्मी भएको वर्ष मानिएको छ ।

जलवायु परिवर्तनका कारणहरू:

प्राकृतिक विपत्तिहरू जस्तै ज्वालामुखी विस्फोट हुनु, आगलागी वा अरू तेस्तै केही प्रकोप पनि जलवायु परिवर्तनका कारण हुन सक्छन् । तर केही वर्ष यता मानविय कृयाकलापले यो प्रकृतिलाई तीव्र गतीमा बढाइ रहेको छ । विभिन्न उद्योग र मोटरगाडीबाट निस्कने हरितगृह ग्यासहरूले पृथ्वीको तापक्रम बढाउने काम गरिरहेका छन्, जसले गर्दा बायुमंडलमा कार्बोनडाइअक्साइड जस्ता हरितगृह ग्यासको मात्रा बढीराखेको छ ।

जलवायु परिवर्तनका प्रभावहरू:

वैश्विक तापमान गत शताब्दी यता ०.८ डिग्री सेल्सियसले बढेको छ भने गत तीन दशक यता ०.६ डिग्रीले बढेको छ । जलवायु परिवर्तनको असरहरू

समुन्द्री सतहमा वृद्धि

हिउँ पग्लिने

ध्रुविय हिउँको तह घट्ने

हिमनदी घट्दै जानु

जनावरहरू लोप हुने

जलवायु परिवर्तनले “बनस्पति तथा जनावरहरूमा असर गर्दछ । पुतलीहरू जलवायु परिवर्तन प्रति निकै संवेदनशिल हुन्छन् । पुतलीहरू बाँच्नको लागि बाहिरी तापक्रममा भर पर्छन् र थोरै मात्र तापक्रम परिवर्तन भएमा बाँच्न सक्दैनन् । पुतली एउटा आकर्षक किरा हो, विश्वमा ८ हजार प्रकारका पुतली पाईन्छन् जस मध्ये नेपालमा ६४३ प्रजातीका पुतली पाईन्छ । विभिन्न किसिमको वातावरणमा पाईन्छ, उष्ण कटिबन्धीय, समशीतोष्ण देखी लिएर आर्क्टिक सम्म । पुतलीहरू एक स्वास्थ्य वातावरणको सुचक हुन् । पुतलीहरू परागसेचनको लागि पनि एकदम महत्वपूर्ण हुन्छन् । यिनीहरू लोप हुनाले सम्पूर्ण वातावरणमा असर गर्छ ।

जलवायु परिवर्तनको पुतलीहरूमा असरहरू:

स्थानीयरूपमा लोप हुने

तल्लो भेगमा पाइने पुतलीहरू माथिल्लो भेग तिर सर्नु

पहिले देखिने भन्दा फरक समयमा देखिनु

पुतलीहरूको बास्थानमा पाइने फुल तथा अरु बिरुवामा असर पर्ने

Front

लाइटाइड राष्ट्रिय निकुञ्जमा साधारणतया पाइने केही पुतलीहरु

The Cabbage White	The Common Red Appolo
Common Grass Yellow	The Common Windmill
Eastern Pale Clouded Yellow	The Dark Judy
Himalayan Dubious Five-ring	The Hill Jezebel
Himalayan Five Ring	The Holy Blue
Himalayan Pallid Argus	The Indian Tortoiseshell
Hybrid Argus	The Large Grass Yellow
Indian Common Sailer	The Orange Punch
Pale Hedge Blue	The Painted Lady
Queen of Spain fritillary	The Pale Glass Blue
The Cabbage White	The Peablu
The Common Appolo	The Plain Tiger
The common Leopard	The Purple Sapphire
The Common Map	The Staff Sergeant
	The Tabby

Back

Himalayan Five-ring

Cabbage White

Common Grass Yellow

Indian Common Sailer

Queen of Spain Fritillary

Common Blue Apollo

The Common Leopard

The Common Map

Common Red Apollo

The dark Judy

The Peablu

The Purple Sapphire

The Pale Glass Blue

The Painted Lady

Indian Tortoiseshell